

Årsberetning 2008

Året 2008 blev et aktivitetsmættet år for det gamle museum på Kronborg. Et år, der vil blive husket for tilsagn fra 11 fonde om finansiering af et helt nyt søfartsmuseum; et år, der vil blive husket for etableringen af Maritim Museums Byg ApS, der kommer til at stå for byggeri og indretning af det nye museum i og omkring Dok 1 fra Helsingør Skibsværft; et år, der vil blive husket for forberedelser til den gennemgribende nytænkning af udstillinger og aktivitetsfelter til det nye museum – og et år, der alt i alt vil blive husket for, at mange gode kræfter inden for og uden for museets mure har sikret den gode fremdrift, som denne årsberetning afspejler.

Det nye søfartsmuseum, byggeri og organisation

Ved indgangen til året 2008 var arkitektkonkurrencen for nybyggeriet gennemført med valget af BIG Bjarke Ingels Group som vinder. Museets byggeselskab VICH og rådgivende ingeniør COWI arbejdede i årets første måneder på undersøgelser af byggegrundens beskaffenhed som grundlag for det senere projekteringsarbejde.

Parallelt med dette arbejdedes der på at opstille en skitse for et driftsbudget for det nye museum, som blev drøftet med Kulturarvsstyrelsen, ligesom museets formand Niels J. Bagge, næstformand Dan Pode Poulsen og

direktør Jørgen Selmer ved et møde med kulturminister Brian Mikkelsen 17. januar 2008 præsenterede planerne for det nye museum.

Det havde længe stået klart, at det store nybyggeri ikke kunne gennemføres af museet alene. Hertil er museet for lille og rummer ikke den fornødne ekspertise til at gennemføre en så omfattende byggesag. Dette førte til, at museets styregruppe for byggeriet, byggeselskabet VICH og samarbejdet med COWI fra foråret blev erstattet af et nyoprettet selskab:

Maritim Museums Byg ApS

Dette selskab kommer til at stå for gennemførelse af byggeriet og indretningen. Arbejdet med etablering af den nye selskabskonstruktion blev udført med museets næstformand, Dan Pode Poulsen, som primus motor, ligesom Dan Pode Poulsen har arbejdet som hovedkraft i fundraisingarbejdet.

Overalt blev projektet mødt med stor velvilje, og resultatet blev tilvejebringelse af et stort trecifret millionbeløb til byggeriet og etablering af den nye selskabskonstruktion.

De 11 fonde, som har givet tilsagn om støtte til projektet, er:

- A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal

- Arbejdsmarkedets Feriefond
- Augustinus Fonden
- Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
- Dampskibsselskabet Orient's Fond
- Den Danske Maritime Fond
- JL-Fondet
- Oticon Fonden
- TK Foundation
- TORMs Understøttelsesfond
- ØK's Almennyttige Fond

De egentlige byggeudgifter blev estimeret til 212 mio. kroner, hvortil kommer øvrige udgifter til arbejder på grunden, samt indretning. Fondsmidlerne samles i en nystiftet fond:

Maritim Museums Fond

Denne blev nedsat med følgende bestyrelse:

- Formand Mette Christensen, vicepræsident, Sø- og Handelsretten
- Dan Pode Poulsen, økonomidirektør, Danmarks Rederiforening
- Carsten U. Larsen, direktør, Folketinget, tidl. Nationalmuseet
- Jens Bjergmose, adm.direktør, TORMs Understøttelsesfond
- Jens Fehrn-Christensen, tidl. finansdirektør, NORDEN
- Lars Ole Hansen, chefkonsulent, Universitets- og Bygningsstyrelsen

Fonden etablerede førnævnte datterselskab Maritim Museums Byg ApS, med følgende bestyrelse:

- Formand Dan Pode Poulsen, økonomidirektør, Danmarks Rederiforening

- Arnt Ottendahl, arkitekt, Arkitektfirmaet Arnt Ottendahl
- Jacob Salvig, museumsdirektør, Naturama
- Lars Ole Hansen, chefkonsulent, Universitets- og Bygningsstyrelsen

Maritim Museums Byg ansatte Maersk Construction som bygherrerådgiver og Rambøll som rådgivende ingeniør for det videre arbejde.

I september gennemførte Maritim Museums Byg et to dages *kick-off* arrangement på Egelund Slot med deltagelse af repræsentanter fra Handels- og Søfartsmuseet, BIG, Maersk Construction, Rambøll og Maritim Museums Byg. Her lærte de involverede parter projektet og hinanden at kende som baggrund for det store arbejde, der ligger forude.

Den 9. oktober blev aftalen mellem Maritim Museums Byg ApS og Helsingør Kommune omkring byggegrunden til det nye museum underskrevet på slæbebåden BJØRN i Helsingør havn.

Dokken blev i oktober måned tømt for vand, og en ny afslutning af dokken ud mod havnen blev støbt i beton. Mellem denne væg og en spunsvæg sat, hvor den tidligere dokport var placeret, skal lægges rørføringer og pumpebrønde. Heldigvis viste tømningen, at dokkens beton så ud til at være velbevaret og anvendelig til at indgå i nybyggeriet.

Den 23. oktober afholdt Maritim Museums Byg orienteringsmøde og reception for de donerende fonde på Kronborg. Her fortalte Dan Pode Poulsen om arbejdet i Maritim Museums Byg. Arkitekt David Zahle fra BIG fortalte om

Tørdokken fra Helsingør Skibsværft tømt for vand. Dokporten blev i november 2008 erstattet af en støbt betonvæg, der kommer til at danne gavl i det nye museum.

(Foto Kåre Lauring, 2008)

Dry dock from Elsinore Shipyard emptied of water. In November 2008 the lock-gate was replaced by a cast concrete wall which will constitute the gable of the new museum.

(Photo Kåre Lauring, 2008)

den nye bygning og Jørgen Selmer om museet arbejde med at definere nyt indhold og aktivitetsfelt for Handels- og Søfartsmuseet.

Det nye søfartsmuseum, udstillinger og aktiviteter

I januar anmodede Handels- og Søfartsmuseet Aage og Johanne Louis-Hansens Fond om 2,5 mio. kr. til at udvikle planer for museets indretning, der kan føre frem til den endelige be-

slutning om et nyt museumskoncept. Beløbet skulle ifølge ansøgningen anvendes til etablering af et team af fagfolk og udstillingseksperter, som sammen med museets faste personale skulle udføre det udredningsarbejde, som blev skitseret i ansøgningen.

Forarbejdet til de nye udstillinger bliver udført af museets faste personale sammen med et nyansat team af fagfolk specielt ansat til dette arbejde. Det drejer sig om en histori-

ker, en etnolog og en konserveringstekniker. I forbindelse med etablering af Maritim Museums Byg ApS og dette selskabs overtagelse af ansvaret for byggestyring og udstillinger og for forvaltning af fondsbevillingerne, er der til koordinering og styring af udstillingsarbejdet endvidere blevet tilknyttet Maritim Museums Bygs bygherrerådgiver Maersk Construction. På baggrund af museets forarbejde stod Maersk Construction i efteråret for indkøb af forslag til de nye udstillinger fra 4 internationalt anerkendte arkitektfirmaer:

Studio Andreas Heller, Hamburg; Kossmann.dejong, Amsterdam; Opera Ontwerpers, Amsterdam; BIG, Bjarke Ingels, København. Firmaerne var udvalgt af museet bl.a. på baggrund af en række studieture.

Ved et heldagsmøde på Kronborg 17. december blev de fire firmaer præsenteret for projektet, museets ideer, som de også fremgik af et forud udsendt udstillingsprogram, samt for museet samlinger på museumsmagasinet. Der var den dag også mulighed for at møde hele museets personale. Deadline for aflevering af projektforslag blev sat til 1. febr. 2009. (Senere på året 2009 blev Kossmann.dejong valgt som udstillingsarkitekter.)

På baggrund af først og fremmest Aage og Johanne Louis-Hansen Fonds bevilling har der i 2008 været nedsat en række interne arbejdsgrupper til forberedelse af det nye museums indhold og det kommende samarbejde med bygnings- og udstillingsarkitekter m.fl.

Grupperne har året igennem holdt jævnlige møder, der alle er blevet skriftligt refereret i

interne notater og rapporter, der kommer til at danne basis for museets videre udstillingsarbejde. Imellem møderne har de enkelte medarbejdere udført et omfattende researcharbejde, der har skabt og udviklet den helt grundlæggende viden internt i huset, der er nødvendig for, at museet i samarbejde med udstillingsarkitekterne kan gennemføre det store udstillingsarbejde på kort tid og på et højt kvalitetsniveau.

Et koncentrat af dette arbejde udgør endvidere hovedindholdet i det 15 siders program som Maritim Museums Byg via Maersk Construction sendte til de udvalgte firmaer: "The New Maritime Museum, Exhibition Programme, December 2008".

Museets forarbejde var ved udgangen af 2008 i gang og delvist afsluttet på følgende områder:

1. Faglig afgrænsning og valg af "hovedhistorier"

De store linjer i museets fagområde er gennemgået for at skabe et overblik over den del af søfartshistorien, museet har viden, arkivalier, billeder og genstande til at illustrere, og den del af søfartshistorien, der kræver øget research og indsamling for at kunne indgå i udstillingen.

Dette er skrevet sammen til en illustreret rapport over søfartshistorien set fra museets synsvinkler. Det er beregnet til internt arbejdsredskab og vidensgrundlag for det arkitektfirma, der bliver valgt til at gå videre med udstillingsarbejdet.

Rotterdam Maritime Museum. Udstillingsrum om havnens historie udformet af arkitektfirmaet Kossman.dejong. Besøgt under museets studietur til museer i Nordtyskland og Holland.

(Foto Benjamin Asmussen, 2008)

Rotterdam Maritime Museum. The exhibition room about the history of the harbour designed by the firm of architects Kossman.dejong. It was visited during the Danish Maritime Museum's study trip to museums in North Germany and Holland.

(Photo Benjamin Asmussen, 2008)

2. Formidlingsprincipper og udstillingsformer

Ved hjælp af studierejser til kolleger og museer i ind- og udland har museet skabt sig et overblik over fordele og ulemper ved en lang række af både de traditionelle og de nye formidlingsformer, der bruges på museerne, samt en indsigt i de nye tiltag, der er under udvikling. Denne viden og dette overblik gør det muligt for museet at indgå i en kvalificeret dialog med

det valgte arkitektfirma, specielt med henblik på valg af formidlingsformer set i forhold til museets emnefelt og i forhold til museets ønskede brugergrupper.

Der er på museets og på eget initiativ gennemført besøg på 30 museer i Norge, Island, Sverige, Tyskland, Holland og England, samt på en lang række danske museer. Konklusionerne på besøgene med illustrationer er sammenfattet i en arbejdsrapport. Endvidere har

museet deltaget i en række formidlingskonferencer med specielt henblik på nye "trends" i museumsformidlingen samt ved en række møder orienteret om og drøftet de nuværende tanker for museets fremtidige formidling med kolleger.

Dele af konklusionerne fra det ovenstående blev indføjet i udstillingsprogrammet til udstillingsarkitekterne.

3. Udstillingsgenstande

De første lister over ønsker til ny erhvervelser er udarbejdet, og sammen med bl.a. Skibsbevaringsfonden er muligheden for erhvervelse af større helheder fra nyere skibe undersøgt.

Et første overblik over samlingens bevaringstilstand er skabt, og et foreløbigt budget over timeforbrug ved klargøring af genstande til de nye udstillinger er udarbejdet. Sidstnævnte er sammenfattet i den interne rapport "Logistik, konservering, montering", der nøje gennemgår de forestående opgaver med de originale genstande fra udvælgelsen, til de er monteret i den nye udstilling.

4. Skole- og uddannelsessektoren

I alt arbejde med temaer og formidlingsformer i de nye udstillinger er unge mennesker under uddannelse tænkt som primære brugergrupper. Et første idékatalog over undervisningsforløb er udarbejdet, og den første kontakt til Skoletjenesten for København og Sjælland er taget. Det er dog under arbejdet fundet naturligt at vente med nærmere bearbejdning af de ikke-maritime uddannelsers brug af udstillingerne til selve udstillingsarbejdet går i gang.

Et overblik over de maritime uddannelser er skabt, og søfartsuddannelserne i Svendborg er besøgt, bl.a. med henblik på samarbejde omkring brug af brosimulatorer. Forarbejdet fortsætter i 2009.

5. Brugergrupper/interesseorganisationers inddragelse

Opsøgning af potentielle brugergrupper, især blandt erhvervslivet inden for Det blå Danmark og diverse maritime interesseorganisationer. De første kontakter til interesseorganisationer er taget og det fælles formidlingsorgan for museernes kontakt til erhvervslivet "brugkulturen.dk" er konsulteret. Forarbejdet fortsætter i 2009.

6. Indtægtsdækket virksomhed

Indtægtsdækket virksomhed som f.eks. arrangementer og udstillingspræsentationer på museet, konferencer, guidninger m.m. for erhvervslivet, også uden for den maritime sektor.

Hidtidige ideer er skrevet ind i museets oplæg til rumprogram udarbejdet af Maersk Construction til brug for BIG arkitekters videre projekteringsarbejde. En kort rapport om lokaler og indtægtsgivende aktiviteter er udarbejdet. Forarbejdet fortsætter i 2009.

7. Branding, Markedsføring, PR

Museets nye "ansigt", designprogram og kommunikationsprofil skal defineres, ligesom det er tanken at finde et nyt navn til museet. Som forarbejde til at få denne opgave udført har der været afholdt møder med en række firmaer, der kan foretage professionel rådgivning og

udførelse af forarbejdet til museets nye "ansigt" og navn.

8. Driftsorganisation

Museets funktionalitet, bygningsdrift, udstillingsdrift, teknik, butik, café, undervisnings- og konferencerum, biograf, arkiv, bibliotek, administration, uderum m.m. har skullet arbejdes i forhold til BIGs projekt.

I årets løb er alle museets interne funktioner derfor blevet gennemdrøftet med personalet og med Maersk Construction for så vidt angår de funktioner, der hænger sammen med den nye bygnings indretning. Et arbejde der fortsætter ind i 2009.

Museets driftsorganisation er i samarbejde med museets bestyrelse, Maersk Construction og Kulturarvsstyrelsen blevet drøftet især med henblik på fastlæggelse af museets nye driftsfunktioner med tilhørende driftsbudget i etableringsfasen og efter museets åbning.

Ny samlet fasedelt arbejdsplan med delbudgetter for hele museets virke i perioden frem til museets åbning i 2011-12 er ved årsskiftet under udarbejdelse.

9. Selskabet Handels- og Søfartsmuseets

Venner

Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner har besluttet, sideløbende med museets udviklingsarbejde, at forny venneskabets profil og aktivitetsfelt, så det kommer til at spille sammen med og understøtte Det Nye Søfartsmuseum. Foreningens bestyrelse har startet drøftelsen af omlægning af foreningens virke og navn i forhold til det nye museums udstil-

linger og hele aktivitetsindhold, alternativt en nedlæggelse af venneforeningen og etablering af en museumsklub i museets regi.

Samlinger og billedarkiv

Museets samlinger forøges først og fremmest gennem gaver fra enkeltpersoner, organisationer eller institutioner. Tilvæksten af genstande registreres i den nationale registreringsdatabase "Regin", og parallelt med dette overføres løbende oplysninger fra museets gamle håndskrevne protokoller med oplysninger om museets gamle samlinger af genstande og fotografier til digital form. Fotografier registreres i billeddatabasen FotoStation. Der er i 2008 blevet nyregistreret i alt 609 fotografier og 283 genstande.

Museumsinspektør Kåre Lauring har det overordnede ansvar for registreringen. I arbejdet indgår endvidere både fast- og projektansatte medarbejdere. I årets løb har Merete og Jørgen Marcussen tillige som frivillige afsluttet et omfattende arbejde med registrering af specialsamlingen af søkort og landkort. I alt 4.671 numre, der nu er lagt ud på nettet.

Til at fremme den retrospektive inddatering af museets ældre håndskrevne registreringer modtog museet ved årsskiftet 2007-08 kr. 100.000 fra Kulturarvsstyrelsen. På den baggrund er 5.700 analoge registreringer blevet overført til "Regin".

Museet har i 2008 fortsat og afsluttet et projekt med scanning af fotografier omfattende museets samling af ældre fotografier inden for områder som: dampskibe, skibsbygning, topografi, havne og livet om bord. Projektet

er blevet finansieret af Dansk-Fransk Fonden, Hempel Fonden, JL- Fondet, Det Østasiatiske Kompagnis Almennyttige Fond, samt Danmarks Rederiforening med i alt 50.000 kr.

Arbejdet er udført af Morten Bronke, Thorbjørn Thaarup, Lone Kristiansen og med Henriette Gavnholdt som tovholder.

Der er adgang til museets digitaliserede billedsamling via hjemmesiden. I 2008 blev 3.690 fotografier digitaliseret, således at der ved udgangen af året var 29.290 fotografier, ud af samlet ca. 200.000, tilgængelige digitalt.

Den digitale tilgængelighed medfører dog ikke nedgang i personlige forespørgsler, hvor museet året igennem har besvaret omkring 800 henvendelser i form af e-mails, breve, personlige og telefoniske henvendelser med allehånde maritimhistoriske spørgsmål. Desuden har arkivet leveret billedmateriale til ca. 15 publikationer.

Indsamlingen af genstande skal i de kommende år koncentrere sig om nyere tid og nutid. Torkil Adsersen, der har den nyeste tids søfart som sit særlige ansvarsområde, er begyndt på indsamling af genstande til belysning af denne og skabe overblik over mangler i samlingen.

Museets har i 2008 med taknemmelighed modtaget en række gaver:

Det drejer sig bl.a. om en større samling porcelæn og glas fra rederiet A.P. Møller, modtaget fra A.P. Møller-Mærsk; fire skibsfotografier, fra Jørgen Bendixen; skibsportræt af R. Chappel, fra Helga M.E. Groth; en samling messingskilte brugt ved mærkning af kasser til afskibning fra Københavns Havn, fra Claes Hagstrøm; en

International Boat Show i Bella Center. Handels- og Søfartsmuseets store stand rummede bøger, skibsmodeller og en plancheudstilling om det nye søfartsmuseum.

(Foto Benjamin Asmussen, marts 2008)

International Boat Show in Bella Center. The Danish Maritime Museum's large stand contained books, ships' models and a wall poster exhibition about the new maritime museum.

(Photo Benjamin Asmussen, 2008)

samling fotografier, fra Kurt Hansen; fotografi af S/S MAGNUS, fra Erling Hentze; en scrap-bog fra hospitalsskibet M/S JUTLANDIA, fra Høy M. Holm; en stor samling fotografier vedr. skibsbesøg på Langelinie 1932-1950, fra Christian U. Joost; minebøsse fra Langelinie, fra Sømandsforeningen af 1856; flag fra B&W Motor A/S, fra Jesper Langtoft; arkiv efter Kap Horn Foreningen, fra Niels Løkkebo; fotoalbums fra div. skibe, to parallellinealer, div. regulativer vedr. kompasser og udstyrslister fra

danske skibe fra Iver C. Weilbach, fra Jørgen Marcussen; papirer vedr. R. G. M. Mechlenborg, fra Ole Mechlenborg; skibsmodel af M/S RIKKE SKOU, fra Ole Olsen; mælkekande fra vraget af S/S BARON STJERNBLAD, torpederet 1917, fra S. Slater; to fotoalbum vedr. Hans Peter Frandsen skibsfører i ØK. Dateret 1910-1936, fra Søfartens Bibliotek; dagbog og karakterbog fra skoleskibene DANMARK og GEORG STAGE, fra Plum J. Trolle; samling af farvedias fra Århus Havn 1964-66, fra Karen M. Østergaard.

Deponeringer på museet:

Maleri af Christian Mølsted: "Skoleskibet København", 1922. Deponeret af Lone Mærsk-Møller og ophængt i udstillingen ved siden af modellen af samme skib.

Bibliotek

Bibliotekar Kenneth Roy Henriksen har i årets løb arbejdet med at bestandregistrere museets bogsamling til den maritime biblioteksbase, som er et fælles online-katalog for to maritime biblioteker, Søfartens Bibliotek og Handels- og Søfartsmuseets bibliotek. Et arbejde som blev påbegyndt i 2007, og som forventes afsluttet i 2009.

Museets del af fællesdatabasen er tilgængelig på: www.maritime-museum.dk.

Bibliotekets bogbestand er vokset med over 200 bøger, hvoraf de 131 er indkøbte, de øvrige modtaget som gave.

En liste over bibliotekets indkøb af bøger for året 2008, kan ses på: www.fyrskibet.dk i kategorien *Bibliotek*.

Ud over egne bogkøb, har museet i 2008 modtaget mange boggaver fra private og firmaer:

A. P. Møller-Mærsk: (1) "Dansk illustreret skibsliste, 1991, 1992, 1993", (2) "Om søassurandørens ansvar", (3) "Dansk søforsikringskonvention", (4) "BP: World-Wide Marine Distance Tables"; Benjamin Asmussen: "The Hanse Cog of 1380"; Niels J. Bagge: (1) "Dansk illustreret skibsliste, 2006 og 2007", (2) "Samling af søforklaringer over krigsforliste danske skibe 1914-1918"; Benny Dahl: (1) Henning Henningsen, "Skippere, klarerere og toldere", (2) F. Holm-Petersen, "Kurs Hongkong", (3) "Sømandens ret og pligt"; Dansk Metal: "Maskinarbejdernes århundrede – og de andre smedes"; Berrit Hansen: F.M.F. Jacobsen, "Fra skonnertfart til ubådskrig – dagbøger 1889-1918"; Kenneth Roy Henriksen: Mikkel Thorup, "Pirater, terrorister og stater"; Poul Linnet: "Af slægten Browns historie"; Søs Hussmann: "Den maritime frimærkeklub og 14 forskellige bøger/tryksager om maritime frimærker"; MAN Diesel: (1) "Marine Engine – 2008", (2) "Stationary Engine – 2008"; Marinens Bibliotek: (1) "Verzameling van vier en tachtig stuks Hollandsche Schepen", (2) Sune Wadskjær Nielsen, "Holmenkatastrofen"; Marstal Søfartsmuseum: (1) Karsten Hermansen, "Søens købmænd", (2) Karsten Hermansen, "Never give up"; Jørgen Marcussen: 15 bøger om diverse maritime emner; Norsk Sjøfartsmuseum: Fire bind af "Lloyd's Register of Ships"; Anders Klarskov Petersen: "Diverse årgange af Lauritzen News, samt årsberetninger fra DFDS"; Told & Skatmuseet: "En bok om Sessanlinjen 1935-75"; Søfartens Bibliotek: (1) Frederick

Emmons, "Pacific Liners", (2) "The Atlantic Liners", (3) "Danmarks Skibsførerforening 1874-1974"; Vendsyssel Historiske Museum: (1) "Det Danske Post- og Telegrafvæsen", "Det Kongelige danske Postvæsen gennem 300 Aar, 1624-1924"; Weilbach: René Taudal Poulsen, "I Nullebladets kølvand" historien om Weilbach og Det Blå Danmark".

Følgende forfattere har foræret egne værker til biblioteket: Willy Frendrup, "Den katolske kirke i de danske tropekolonier"; "Charlotte Grøndahl, "Vestindisk Handelselskab 1778-1785"; Mirjam Louise Hvid, "Dend arme blanke slave"; Kjell Håkansson, "Med døden i kølvattnet"; Pernille Ipsen, "Koko's Daughters"; Erik Madssen, "S/S Hanne – en beretning om et skibsforslis"; Knut M. Nygaard, "Fra seilskip i trampfart til dampskip i linjefart"; Knud Arne Petersen, "Danske søfragtrater 1869-1913"; Christian Riis Stenby, "Kompagni, koloni og korrupsion"; Jens Thidemann, "Organiseringen af det danske lodsvæsen"; Thorbjørn Thaarup, "Først af de Nederlender".

Bevaring

Museets konserveringstekniker Line Hallbjørnsson og fra november konserveringstekniker Andreas Grinde har i årets løb fortsat arbejdet med nyordning af fjernmagasinet og tilsyn af samlingerne, så disse er klar til anvendelse i det nye museum. I 2008 er især arbejdet med revision af plads- og genstandsregistrering af malerimagasinet, og i den forbindelse har fotograf Jørgen Als fotograferet 175 malerier.

Museets fjernmagasin rummer faciliteter til frysning af museumsgenstande, før de sættes på magasin. Da museet ikke selv udnytter kapaciteten fuldt ud, bliver anlægget løbende udlejet til andre museer. I 2008 er der således frosset genstande for Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg, samt for et privat firma.

På museets eget konserveringsværksted er tre søkort konserveret som led i arbejdet med registrering og samling af alle søkort på ét magasin. Endvidere er konserveret en udskåret trækasse (sømandshusflid), et barometer samt Handels- og Søfartsmuseets gamle museums-skilt. Endelig er påbegyndt konserveringen af en samuraidragt, hjembragt som sømandssouvenir i 1870'erne.

Desuden har museet på Bevaringscenter Næstved fået restaureret et hinterglasmaleri med motiv fra Canton. Dette arbejde er gennemført på baggrund af en bevilling fra Revisor, civiløkonom Gerhard Møller-Nielsen og hustru Kirsten Møller-Nielsen, født Ørsted's Mindelegat på 25.000 kr.

Hos konservator Per Laursen er konserveret en teknisk tegning af skibet KJØBENHAVN fra 1859.

På museets eget skibsmodelværksted har modelrestaurator Anders Faurholdt og skibssnedker John Rasmussen restaureret en række skibsmodeller:

M/S DANMARK; M/S FIONIA; D/F KRONPRINSESSE LOUISE; S/S HJORTHOLM; M/T CHRISTIAN HOLM; M/S G.C. AMDRUP;

M/S ESSO NYBORG; S/S VENDIA; S/S STENBJØRN; M/S ISBJØRN; S/S LILLEBORG; S/S LILLEBJØRN; Kadrejerjolle fra Dragør; M/S FREDERICIA. I samarbejde med John Rasmussen er de nyrestaurede skibsmodeller blevet tildækket med plastik på specialbyggede rammer for at sikre, at de kan opbevares støvfrit, indtil de skal udstilles på det nye museum.

Udstillinger

Museets formidling har mange former og inddrager de fleste af husets medarbejdere. I udstillingerne har museet haft 34.503 besøgende, mod 47.514 i 2007. Nedgangen må først og fremmest tilskrives, at museet har rettet sin aktivitet primært mod det interne arbejde med forberedelse af det nye museum. Entréindtægten har været på i alt 894.333 kr. lidt højere end i 2007 og udgør således, på trods af nedgangen, et væsentligt element i museets driftsgrundlag.

Arbejdet med de permanente udstillinger ledes af Kåre Lauring. Udstillingerne vedligeholdes løbende af Christian Huusom og Thorbjørn Thaarup. I 2008 er især arbejdet med fornyelse af udstillingstekster, og de første tre rum er nu forsynede med nydesignede ensartede udstillingstekster på dansk og engelsk og en stor del af forarbejdet til fornyelse af resten af museets tekster er udført.

Særudstillinger

“Tegninger af Ib Andersen fra de gamle tropekolonier”, tilrettelagt af Kåre Lauring, lukkede 30. september.

“Galathea III, med Vædderen jorden rundt 2006-2007” åbnede 10. oktober.

Udstillingen, tilrettelagt af Kåre Lauring, handlede om Galathea III ekspeditionen i 2006 og viste et udvalg af de fotografier, som Jyllands-Postens fotografer tog under rejsen. Fotografierne viste ikke blot de områder, ekspeditionen passerede under rejsen, men gav også et indblik i dagligdagen om bord i inspektionsskibet VÆDDEREN.

“De sidste sejlskibe”, museets særudstilling fra 2007, åbnede 6. februar på Aabenraa Søfartsmuseum, hvor udstillingens tilrettelægger Benjamin Asmussen holdt åbningstale. Udstillingen flyttedes senere på året til Limfjordsmuseet.

Messer

23/2-2/3 International Boat Show Bella Centret. Museet deltog med en stor og centralt placeret stand, hvor der blev solgt bøger og souvenirs fra museumsbutikken, vistes skibsmodeller og en plancheudstilling om projektet for nyt søfartsmuseum. Standen var bemanded af Kåre Lauring, Henriette Gavnholdt og Lone Kristiansen.

14-16/11: Bog-Forum '08 i Forum, København. Museet havde en velbesøgt stand sammen med Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg. Standen var bemanded med Kåre Lauring, Henriette Gavnholdt og Lone Kristiansen.

Museumsbutik

Museets butik indgår som en del af velkomstcentret på Kronborg og betjenes af dets personale. Butikken sælger primært bøger samt

diverse souvenirs med maritimt historisk indhold.

På museet hjemmeside findes en web-butik, hvorfra kunderne direkte kan bestille, betale og få fremsendt museets salgsvarer. Webbutikken bliver løbende udbygget og betjenes i det daglige af bogholderiassistent Heidi Beyer Petersen.

Museet har i årets løb fået fremstillet tre dvd-film til salg i museumsbutikken og webbutikken:

- “L’Avenir”: Film om den firemastede bark L’AVENIRs rejse fra Sverige til Australien 1936-37.
- “M/S Klintholm”: Filmen følger bygningen af DFDS’s motorskib KLINTHOLM på Frederikshavn Værft 1949-50.
- “Navigationens historie” v. skibsfører Søren Thirslund. Filmen fortæller om fortidens forskelligartede navigationsformer og deres praktiske udførsel.

Publikationer og rapporter

- Handels- og Søfartsmuseet årbog 2008. Udgivet af Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner. 136 s. ill. Redaktion: Jørgen Selmer, Kåre Lauring og Jørgen Marcussen. Sidstnævnte som uundværlig redaktionssekretær. Venneselskabet har, traditionen tro, finansieret trykkeudgifterne til bogen.

Museets medarbejdere har i årets løb skrevet følgende:

- Jørgen Selmer: “Danmarks nye søfartsmuseum”. Artikel i Danske Museer, nr. 1, 2008, s. 19-25.
- Kåre Lauring: Containertrafik gennem 50 år”. Revideret udgave af artikel fra Handels- og Søfartsmuseets årbog 2007. Udgivet i en dansk/engelsk udgave 2008, 100 s. ill. Udgivet med tilskud fra Venneselskabet.
- Kåre Lauring og Hanne Poulsen: Redaktion og indledning til “Sømand Jens Anker Aakjærs erindringer” i Handels- og Søfartsmuseets årbog 2008, s. 32-49.
- Benjamin Asmussen m.fl.: “Museumsfjæset”. Artikel i Danske Museer nr. 5, 2008. Her redegjorde Benjamin Asmussen sammen med en række kolleger fra andre museer for mulighederne og udfordringerne i det nye globale netværk Facebook ud fra en museumssynsvinkel.
- Benjamin Asmussen er redaktør af museets elektroniske nyhedsbrev, der i 2008 udkom med tre numre.
- “Maritim Kontakt”: Benjamin Asmussen er medlem af redaktionen og netredaktør for tidsskriftet.
- Museet har i årets løb færdiggjort følgende interne rapporter:
- Torkil Adersen og Benjamin Asmussen: ”Historisk baggrundsmateriale”.
- Andreas Grinde og Line Hallbjørnsson: “Logistik, konservering, montering”.
- Benjamin Asmussen: “Formidling af Neptune og Clio” en arbejdsrapport om inspiration fra danske og europæiske museer.”
- Benjamin Asmussen og Jørgen Selmer: “Lokaler og indtægtsgivende aktiviteter”.

Udlån af genstande og billeder

Som landsdækkende specialmuseum er der hele tiden bud efter genstande fra museets samlinger til udstillinger på museer og institutioner. På følgende museer, institutioner og organisationer var der i 2008 udlånt genstande fra Handels- og Søfartsmuseet:

A.P. Møller-Mærsk; Arbejdermuseet; BIMCO; Cinema Center Helsingør; Danmarks Rederiforening; Helsingør Kommunes Museer; Kunstindustrimuseet; Københavns Bymuseum; Køge Museum; Limfjordsmuseet; Malmø Museer; Museet på Koldinghus; Museum Sønderjylland; Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg; Nationalmuseet; Søfartens Bibliotek; Nakskov Skibs- og Søfartsmuseum; Zoologisk Museum.

Arrangementer, foredrag, omvisninger, skolebesøg

Rederklubben mødtes 8. april på museet med 125 deltagere. Der var modtagelse i Dansesalen med introduktion ved direktør Lars-Erik Brenø, A.P. Møller-Mærsk og Jørgen Selmer.

I museets modelsal fortalte arkitekt David Zahle fra BIG-arkitekter om vinderprojektet til nyt søfartsmuseum, og Jørgen Selmer fortalte om planerne for udstillinger og aktiviteter i det nye museum.

Efter en buffet i særudstillingsrummet fik gæsterne som afslutning et eksemplar af Kåre Laurings bog om containertrafik gennem 50 år med hjem.

Modelskibssejlad i voldgraven ved Kronborg blev afholdt 1. juni med ca. 700 besø-

gende. Arrangeret af Vallensbæk Modelskibsklub sammen med Lone Kristiansen, Christian Huusom og Heidi Petersen. Benjamin Asmussen spækkede under sejladsen. På Würtembergs Ravelin var opstillet en række boder med produkter til modelskibsbyggere. Arrangementet indgik som museets bidrag til den landsdækkende "Historiens Dag", iværksat af Kulturministeriet.

Kulturnatten på Kronborg afholdtes 26. september. Museet deltog ved at holde åbent hus i konserveringsværksted, arkiv og bibliotek, hvor museets personale tog imod og fortalte om deres arbejde.

Maritim Museums Byg afholdt 23. oktober reception på museet for de donerende fonde. Maritim Museums Bygs formand Dan Pode Poulsen fortalte om arbejdet med det nye museum; arkitekt David Zahle, BIG, fortalte om bygningen og Jørgen Selmer om det nye museums indhold og aktivitetsfelter. Efterfølgende buffet i museets særudstillingslokale arrangeret af Lone Kristiansen og Heidi Petersen.

Året igennem har museets medarbejdere afholdt 22 foredrag, 14 omvisninger og 13 undervisningsforløb for skoleklasser.

Hjemmeside

Museets hjemmeside holdes ugentligt ajour og er blevet udbygget væsentligt. Først og fremmest med **Fyrskibet.dk**.

Den 13. marts 2008 gik museets nye nyhedskanal og digitale logbog Fyrskibet.dk i luften med Benjamin Asmussen og Thorbjørn Thaarup som redaktører. Der er to formål med den nye logbog. For det første skal den infor-

Modelskibssejls i voldgraven ved Würtembergers Ravelin, Kronborg 1. juni 2008.

(Foto Benjamin Asmussen)

Model ships sailing in the moat by Würtembergers Ravelin at Kronborg, 1st June 2008.

(Photo Benjamin Asmussen, 2008)

mere om arbejdet bag kulisserne på museet. De fleste museumsgæster ser kun udstillingen og overser derfor det store arbejde, der foregår på biblioteket, arkivet, billedarkivet, konserveringsværkstedet og mange andre steder. På Fyrskibet.dk kan alle museets medarbejdere fortælle interessante historier om arbejdet med fortiden.

Det andet hovedformål er at berette om opbygningen af det nye museum. Opbygningen dokumenteres af museets medarbejdere, og

formidles samtidig ud til offentligheden bl.a. gennem Fyrskibet.dk.

For begge formål gælder det, at læserne opfordres til selv at komme med input, kommentarer og spørgsmål, hvilket i nogen grad allerede er begyndt at ske. Den nye logbog hænger sammen med museets øvrige hjemmesider via links på kryds og tværs, og er med til at sikre, at når folk først er kommet inden for den virtuelle dør, er der masser af spændende rum at gå ind i.

Museet fik i 2008 som et af de første museer i Danmark en profil på det verdensomspændende sociale netværk Facebook. Profilen kan sammenlignes med en let udgave af en hjemmeside, hvor folk kan blive "fans" og derved abonnere på nyheder og dele information med hinanden. Facebookprofilen er tæt bundet sammen med den nye digitale logbog Fyrskibet.dk. og det elektroniske nyhedsbrev, så alle nyheder kan ses alle steder.

Antallet af besøgende på museets hjemmeside www.maritime-museum.dk har været 100-150 om dagen. Hertil kommer ca. 50 om dagen på www.fyrskibet.dk og 100 om dagen på billedarkivets side. Hjemmesiden er løbende blevet fornyet og opdateret af Henriette Gavnholdt, Benjamin Asmussen og Thorbjørn Thaarup.

Det elektroniske nyhedsbrev, som man gratis kan tilmelde sig på museets hjemmeside, har omtrent 400 abonnenter og redigeres af Benjamin Asmussen. Det udkom i 2008 i april, juni og oktober.

I 2008 startede på initiativ fra Helsingør Kommune et fælles oplysningsprojekt for projekterne på havnen. I dette indgår Søfartsmuseet sammen med Kronborg, Kulturværftet og Kulturhavn Kronborg under fællestitlen "Kulturområde Helsingør". Der er udgivet folder og flyer, oprettet hjemmeside og stillet informationsstandere op i byen og ved havnen. Jævnligt udsender sekretariatet for Kulturområde Helsingør pressemeddelelser og har samtidig et fælles telefonnummer, hvor folk kan henvende sig med spørgsmål. Information om

museumsbyggeriet varetages af Maritim Museums Byg.

Bygninger og lokaler

Året har været præget af et omfattende arbejde med magasiner og administrationslokaler i bygningerne på Kronborg. Museets ti gamle magasinrum i den røde træbygning (bygning 17) er ryddet og leveret tilbage til Slots- og Ejendomsstyrelsen. Indholdet af de ti rum er blevet sorteret: Bevaringsværdige arkivalier, kort og bøger er flyttet til museets administrationsbygning, hvor museet for at skaffe yderligere plads har lejet den nordlige stueetage til magasinformål. Det øvrige indhold af bygning 17 var ældre udstillingsinventar og særudstillingsplancher, der for det meste vedkommende er kasseret.

Egentlige museumsgenstande er flyttet til fjernmagasinet. Parallelt med dette arbejde er omordning af magasinrummene i stueetagen i administrationsbygningen begyndt, og bl.a. bibliotekets magasin er blevet sorteret, således at en stor mængde dubletter og bøger uden maritimhistorisk relevans er blevet solgt antikvarisk. Tre af stueetagens rum er blevet delvist ryddet og indrettet til kontorer og møderum for Maersk Construction. Det store omflytningsarbejde er udført under Kåre Laurings ledelse med Christian Huusom, Thorbjørn Thaarup og Kenneth Roy Henriksen som medvirkende.

I samme forbindelse er nogle af de mest medtagne rum i bygningen blevet malet, og der er hængt nye gardiner i vinduerne i stueetagen, så facaden tager sig præsantabel ud.

Nyindretning af et par af konserveringslokalerne er påbegyndt, bl.a. med installering af punktsug ved arbejdsborde og kemikalieskab.

I administrationsafdelingen på 1. sal er kopirummet blevet nymalet og delvist nyindrettet, en række medarbejdere har fået hævesænke borde, og det tidl. fotoatelier er blevet indrettet til museumsinspektørkontor.

Ledelse og administration

Ledelse og administration har været præget af arbejdet med det nye museum. Arbejdsrutiner gennemgås og tilrettes løbende, så museet gradvist tilpasser sig en ny situation frem mod åbning af det nye museum.

Den 1. september tiltrådte Thomas Bjørn Poulsen som administrationschef. Blandt de første opgaver blev arbejdet med driftsbudgetter i overgangsperioden til det nye museum, udarbejdelse af en personalehåndbog, indførelse af elektronisk fælleskalender og gennemgang af arkivering og administrative rutiner. Museets lønudbetalinger er omlagt, så pensionsberegningerne nu følger overenskomstsystemets. Store dele af computerbestanden er udskiftet, så det meste IT-udstyr nu fremstår i moderne stand. Dog mangler endnu opgradering af museets servere.

Regnskabet for 2008 viser en omsætning på 7.384.000 kr. og gav et overskud på 120.000 kr. Hovedindtægtskilderne var statstilskuddet på 5.811.000 kr. og billetsalg, andet salg og renteindtægter på 1.427.000 kr. De største udgiftsposter var lønninger på 4.744.000 kr. og

udgifter til lokaler og husleje på 1.526.000 kr. Forskning, bevaring, formidling m.v. udgjorde udgifter for 1.113.000 kr.

Museet råder desuden over "Generalkonsul L.O.G. Amundsens Gave" og "Arkitekt J. Friis-Pedersens Arv". Renteindtægterne herfra blev 41.000 kr. og arvens formue beløb sig til 842.000 kr.

Repræsentation i bestyrelser og samarbejds kredse

- *Jørgen Selmer:*
Direktør for museets byggeselskab VICH 8659 ApS. Medlem af styregruppen for det nye søfartsmuseum; af Kulturministeriets erfakreds for ledere af mindre kulturinstitutioner; af bestyrelsen for Danske Turistattraktioners stjernemærkningsordning; af bestyrelsen for Museumsmandsforeningen; af repræsentantskabet for Wonderful Copenhagen. Medlem af Søfartsmuseernes Søfartspulje; ICMM; Helsingør Kommunes visionsgruppe "Primus Motor", "Flynderupgaardgruppen" (Samarbejdsforum for Helsingør Kommunes kulturinstitutioner), Helsingør kulturforenings bestyrelse; næstformand i bestyrelsen for egnsteatret Hamletscenen.
- *Kåre Lauring:*
Medlem af ICMM. Medlem af styregruppen for det nye søfartsmuseum. Medlem af erfagruppe vedr. offentlige og private fotosamlinger. Områderepræsentant for Dansk Magisterforening i Frederiksborg Amt.

- **Benjamin Asmussen:**
Medlem af Søfartsmuseernes Søfartspulje.
Medlem af Kontaktudvalget for dansk maritim historie- og samfundsforskning.
- **Torkil Adersen:**
Medarbejderrepræsentant i museets bestyrelse. Udpeget som en af museets to repræsentanter i Skibsbevaringsfondens bestyrelse, sammen med Ole Vistrup.
- **Henriette Gavnholdt**
Medlem af erfa gruppe vedr. offentlige og private fotosamlinger.
- **Thorbjørn Thaarup**
Medlem af erfagruppe vedr. offentlige og private fotosamlinger.

Bestyrelse

Museets protektor

Hendes Majestæt Dronning Margrethe II.

Museets bestyrelse ultimo 2008

Adm. direktør i Dansk Transport og Logistik, Erik Østergaard, blev d. 4. november 2008 valgt til ny formand for Handels- og Søfartsmuseets bestyrelse. Erik Østergaard er udpeget til bestyrelsen af Bilfærgernes Rederiforening. Erik Østergaard afløste museets formand siden 1996, tidl. vicedirektør i Søfartsstyrelsen Niels J. Bagge, der fortsatte i museets bestyrelse som næstformand.

I forbindelse med etableringen af Maritim Museums Byg ApS, fratrådte Dan Pode Poulsen, Danmarks Rederiforening, som næstformand og bestyrelsesmedlem i bestyrelsen for Handels- og Søfartsmuseet.

Bestyrelse:

- Erik Østergaard, Bilfærgernes Rederiforening, formand for museets bestyrelse *
- Niels J. Bagge, Søfartsstyrelsen, næstformand for museets bestyrelse *
- Advokat Ole Bang, Dansk Erhverv *
- Skibsreder Bjørn Clausen, Danmarks Rederiforening *
- Tidl. formand, Jens Fage-Pedersen, Søfartens Ledere. *
- Skibsmægler konsul Morten Jacobsen, Danmarks Skibsmæglerforening.
- Skibsingeniør Hans J. Henriksen, Danske Maritime.
- Museumsinspektør Torkil Adersen, Handels- og Søfartsmuseet.
- Stats.aut. ejendomsmægler Svend C. Engholm, Helsingør Byråd.
- Maskinmester Bertel Johansen, Maskinmestrenes Forening.
- Formand Ole Philipsen, Metal Søfart.
- Adm.dir. Per Nykjær Jensen, Rederiforeningen af 1895.
- Sekretariatsleder Michael Wengel-Nielsen, Rederiforeningen for Mindre Skibe.
- Direktør Jørgen Marcussen, Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner.
- Faglig medarbejder Poul Erik Jensen, Sømændenes Forbund/3F.
- Formand Ole Vistrup, Sammenslutningen af Mindre Erhvervsfartøjer.

De med * betegnede var tillige medlemmer af forretningsudvalget.

MUSEETS PERSONALE PR. 1. AUGUST 2009

- Museumsdirektør Jørgen Selmer
- Administrationschef Thomas Bjørn Poulsen
- Museumsinspektør Kåre Lauring
- Museumsinspektør Benjamin Asmussen
- Museumsinspektør Torkil Adersen
- Billedarkivar Henriette Gavnholdt Jakobsen
- Bibliotekar Kenneth Roy Henriksen
- Konserveringstekniker Line Hallbjørnsson
- Konserveringstekniker Andreas Grinde
- Museumssekretær Lone K. Kristiansen
- Bogholderiassistent Heidi B. M. Petersen
- Museumsforvalter Christian Huusom Hansen
- Modelrestaurator Anders Favrholt
- Projektmedarbejder Thorbjørn Thaarup
- Projektmedarbejder Morten Bronke
- Museumsvært Jacob Frølich
- Museumsvært Niels Hein
- Museumsvært Jan Hørdum Jensen
- Museumsvært Leif Larsen
- Museumsvært Jette Mercuri
- Museumsvært Flemming Petersen
- Museumsvært Kristoffer Schmidt
- Frivillig medarbejder John Rasmussen
- Frivillig medarbejder Merete W. Marcussen
- Frivillig medarbejder Jørgen Marcussen

Bestyrelse og årsberetning 2008-2009

Bestyrelse pr. 18. august 2009

- Arkitekt M.A.A. Hannes Stephensen, formand
- Jørgen Marcussen, næstformand
- Journalist Anders Høegh Post
- Direktør Erik Østergaard
- Sekretariatschef Steen Sabinsky
- Læge Finn Wiberg-Jørgensen
- Museumsdirektør Jørgen Selmer, sekretær

Beretning 2007-2008

Den 69. ordinære generalforsamling i Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner blev afholdt tirsdag den 18. august 2009 klokken 1900 i Erik af Pommerns Kammer på Kronborg. Inden generalforsamlingen viste museumsinspektør Kåre Lauring de medlemmer, der ønskede det, rundt i særudstillingen med fotos fra Lindøværftet.

Til generalforsamlingen var omkring 40 medlemmer mødt frem.

Formanden bød forsamlingen velkommen, og foreslog Niels J. Bagge som dirigent. Da der ikke var andre forslag, blev Niels Bagge valgt med akklamation.

Dirigenten konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt, og at den forelagte dagsorden kunne godtages af forsamlingen.

Derefter blev generalforsamlingen afholdt som følger:

- 1) Valg af dirigent
- 2) Beretning for selskabets virksomhed 2008-2009
- 3) Forelæggelse af regnskabet for 2008-2009
- 4) Valg af bestyrelsesmedlemmer og revisor
- 5) Fastsættelse af kontingent
- 6) Indkomne forslag
- 7) Eventuelt

Dirigenten gav derefter ordet til Selskabets formand, Hannes Stephensen, der aflagde følgende beretning.

ad 2)

Bestyrelsen har i beretningsåret bestået af:

- Arkitekt m.a.a. Hannes Stephensen, formand
- Direktør Jørgen Marcussen, næstformand samt repræsentant for Venneselskabet i museets bestyrelse,
- Direktør Ole Friis
- Journalist Anders Høegh Post
- Skibsreder Torben Palle Hansen
- Direktør Erik Østergaard, der også er formand for museets bestyrelse.

Museumsdirektør Jørgen Selmer er i henhold til vores vedtægter Selskabets sekretær.

Det er med beklagelse, vi må meddele, at Selskabets æresmedlem forhenværende direktør i B&W Jens Magnus Barfoed i en alder af 94 år er afgået ved døden i december måned 2008. Selskabets opgave er at støtte museet i opgaver, der ligger ud over museets muligheder eller kapacitet. Selskabet har virket i 69 år og har gennem årene bidraget med støtte til genstandsindkøb til museet, forskellige aktiviteter og arrangementer til støtte for interessen for søfartens historie, og sidst og ikke mindst ved at udgive årbogen, som måske er foreningens største opgave.

Også i år vil årbogen udkomme i det layout og i det udstyr og i den kvalitet, som efterhånden er en tradition, og som vi endnu engang kan takke Selskabets næstformand Jørgen Marcusen for. Det er ikke nogen selvfølge, at Jørgen i nu snart mange år har påtaget sig rollen som redaktionssekretær for dette vægtige arbejde, og han takkes varmt for sit engagement og aldrig svigtende omsorg for kvaliteten i det arbejde han påtager sig. Naturligvis har museet også medvirket, ligesom de mange forfattere har stillet viden og engagement til rådighed for disse udgivelser. De skal også have en varm tak. Vi har skiftet trykkeri og derved opnået nogle fordelagtige priser for fremstillingsprocessen, hvilket har muliggjort lidt luft i økonomien i forbindelse med årbogens regnskab.

Selskabet har haft forskellige arrangementer i årets løb. Første arrangement var den 3. marts 2009 et foredrag på museet af Lene Høst Madsen fra Københavns Bymuseum om de spændende skibsfund, der blev gjort under udgravningen til den nye opera i København.

Den 2. maj var der arrangeret en udflugt til Holmen, hvor militærhistoriker Peter Thorning Christensen blandt andet fremviste mastekranen og fortalte om Nyholms historie fra grundlæggelsen i 1680 til i dag, hvor det meste af marinens kommandostruktur er flyttet, og hvor de historiske bygninger har fået en anden anvendelse.

Årets sidste arrangement er en tur til Lindøværftet onsdag den 23. september 2009, hvor man først skal bese området, hvor Odense Staalskibsværft var placeret inden udflytningen til Lindø. Dernæst indgår et besøg på Lindøværftet, der som bekendt er landets sidste store skibsværft.

Generalforsamlingen hører også ind under Selskabets aktiviteter, og efterfølgende præsentation af indholdet af det nye museum er således også et tilbud til medlemmerne, som vi glæder os meget til at høre mere om. Det nye museum er ifølge sagens natur en voldsom udfordring til alle med relationer til dette store projekt, og bestyrelsen har da også valgt at tilsidesætte et beløb til støtte for museet, når tiden for færdiggørelsen nærmer sig, og der forventeligt vil opstå ønsker, der ikke er indeholdt i budgetterne for dette storstilede projekt.

Herudover har bestyrelsen givet tilsagn til at støtte digitaliseringen af ældre årbøger, således at disse vil kunne opnå en lettere tilgængelighed for kommende generationer.

Selskabets medlemstal er i dag ca 750 medlemmer samt ca 15 virksomheder. Vi har været oppe på over 1.000 medlemmer, så Selskabet har desværre over en årrække lidt en nedgang i medlemstallet. Museets prægtige samlinger og det fornyede museum i dokken fortjener en øget opmærksomhed, og en fornyelse af Selskabets struktur, så den matcher det nye museum, er da også under overvejelse - et arbejde, der nøje følger udviklingen i museets fremtidige opbygning. Det er for tidligt at sige noget konkret om dette arbejde, og under alle omstændigheder vil det blive et medlemsanliggende, men ingredienserne i bestræbelserne er en styrkelse af medlemstallet og en kampagne for at få den yngre generation i tale.

Ad 3)

Jørgen Marcussen gennemgik derefter de omdelte og reviderede regnskaber for perioden 1. april 2008 til 31. marts 2009.

Venneselskabets regnskab udviste et mindre fald i kontingenterne fra sidste års 182.000 kr. til i år 177.000 kr., så indtægtssummen med tillæg af salg og udbytter blev på 177.000 kr. mod sidste års 198.000 kr.

På udgiftssiden var den største post årbogens omkostninger, der netto androg 144.000 kr. mod sidste års 168.000 kr. Den formindskede udgift skyldtes skift til et trykkeri, der havde afgivet et mere favorabelt tilbud.

Af øvrige omkostninger kostede medlemsarrangementerne 8.000 kr., og kontorhold, porto, revisor og gebyrer i alt 32.000 mod sidste år 37.000 kr. Året sluttede med et underskud på 6.000 kr.

Balancen viser aktiver for i alt 117.000 kr., heraf 95.000 kr. i likvider. Egenkapitalen er på i alt 96.000 kr. og gældsforpligtelserne på 22.000 kr.

Fhv. skibsfører Harald Læssøe Barfoeds, advokat Sture Høvdens og Marius Ranes sammenlagte legater udviste for samme periode indtægter for 88.000 kr. mod 91.000 kr. sidste år. Efter fradrag for omkostninger til revisor og gebyrer var der 84.000 kr. til fordeling. Heraf henlægges de 17.000 kr. til grundkapitalen, mens de 50.000 kr. uddeltes til museet til formål og resten, 17.000 kroner henlagdes til uddelingsreserverne.

Balancen viser aktiver for 2.493.000 kr. og egenkapitalen er på 2.425.000 kr. mod 2.392.000 kr. sidste år. Gældsforpligtelser var på 68.000kr. inklusive de uddelte 50.000 kr.

Regnskaberne blev uden bemærkninger fra generalforsamlingen godkendt.

Ad 4)

Under dirigentens ledelse blev der foretaget valg til bestyrelsen. Af de tre bestyrelsesmedlemmer, der var på valg i år, havde de to meddelt, at de ikke ønskede at genopstille. Til genvalg var derfor kun opstillet direktør Erik Østergaard.

Bestyrelsen foreslog to nye kandidater, nemlig sekretariatschef Steen Sabinsky og hr.

Finn Wiberg-Jørgensen. Alle tre kandidater blev valgt med akklamation af forsamlingen. Ligeledes blev revisor Niels P. Hansen fra Pivot Revision genvalgt som revisor.

Ad 5)

Der var ikke forslag om kontingentændringer fra bestyrelsen, hvorfor de nuværende kontingenter på kr. 250 for enkelt medlemskab og kr. 1.700 for firmamedlemskab blev fastholdt for det kommende år.

Ad 6)

Der var ikke indkommet forslag.

Ad 7)

Under eventuelt ønskede ingen at få ordet.

Dirigenten kunne derefter afslutte generalforsamlingen.

I pausen var Selskabet i forkommeret vært ved en forfriskning arrangeret af sekretær Lone K. Kristiansen. Efter pausen holdt museets medarbejdere ved museumsdirektør Jørgen Selmer, museumsinspektør Benjamin Asmussen, museumsinspektør Torkil Adersen og projektmedarbejder cand.mag. Thorbjørn Thaarup et afvekslende og interessant foredrag om det kommende ny søfartsmuseums indretning af udstillingsområderne. Årbogens artikel af museumsdirektør Jørgen Selmer beskriver mere detaljeret planer og status for de nye udstillinger.

Mødet sluttede omkring kl. 2100.

*Referent Jørgen Marcussen
19. august 2009*

Venneselskabet forårstur 2009

Lørdag den 2. maj viste vejret sig fra sin smukkeste side, da Handels- og Søfartsmuseets Venneselskab afholdt sin forårsekskursion til Holmen i København. Området, som Søværnet i dag disponerer over, er blevet noget indskrænket siden udflytningen af de operative styrker til provinsen, men der er stadig et omfattende areal på Nyholm, hvor gamle bygninger, museumsskibe og talrige andre minder om Danmarks orlogsflådes plads i historien kan ses.

Deltagerne mødtes ved hovedindgangen til Nyholm med vores guide på turen, militærhistorikeren Peter Thorning Christensen, og vi begav os til hovedattraktionen, Mastekranen fra 1748, som vi fik adgang til at bese indvendig. Turen op gennem de forskellige etager i kranen byder på mindre udstillinger af forskellige håndværk, der har været udført på Holmen, men det er selve trækonstruktionen af kranen, der er hovedsagen. Kranskelettet af meget kraftige tømmerdimensioner er så at sige pakket ind i det murstenshus, som beskueren ser udefra. Huset skal kun tjene til værn mod klimatiske påvirkninger; det er tømmerkonstruktionen, der skulle kunne løfte de store vægte, når masterne skulle placeres i orlogsskibene.

Fra toppen af kranen er der vidt udsyn hele Holmen rundt, og mod byens kerne, hvor

alle tårnene kan udpeges, får man en interessant kig helt fra Tuborg Havn forbi Frihavnen, Langlinje, Amalienborg, Christiansborg til Amagersiden med Christianshavn samt hele forløbet af Københavns Havn gennem byen.

På grund af det meget klare vejr kunne vi også se de elementer, der engang udgjorde en del af Københavns søbefæstning: Flakfortet, Middelgrundsfortet, Trekroner og Saltholm samt bastionerne rundt om Holmens område mod Amager.

Alle disse værker og bygninger fik vi grundigt forklaret af vores guide, der kunne fortælle om både ældre og nyere tildragelser fra området. Af de nærmeste seværdigheder fik vi udpeget den flyttede radiohytte, landets første, hvor de ældste radioapparater opbevares, og da vi kom ned fra kranen, fik vi under den fortsatte rundtur fortællingen om bygningen Under Kronen, Kasernen, Stenhuset – der er det mindre muntre lokale arresthus, Batteriet Sixtus, hvorfra salutterne afgives i København, Spanteloftbygningen med den gamle bedding foran, der skulle betjene den ikke længere eksisterende dok, hvor orlogsskibene blev bygget.

Efter et par timers rundvisning fortsatte turen til Foreningen Gamle Georg Stage Drenge's lokale i restaurant Rabes Have, hvor der var arrangeret frokost for deltagerne. GEORG

Mastekranen bygget af Philip de Lange i 1748-51 og med miljøskibet GUNNAR THORSON, bygget i 1981 på Ørskov Stålskibsværft, langs kajen. Det øverste af kranens tømmerkonstruktion rager oven for beskyttelseshusets murede vægge og ud over kajens side.

(Foto J. Marcussen for H&S)

The masting crane built by Philip de Lange in 1748-51, and the environmental ship GUNNAR THORSON, built at Ørskov Stålskibsværft in 1981, alongside the quay at Holmen. The upper part of the crane's timber construction sticks out over the masonry walls of the protective tower and out over the quayside.

(Photo J. Marcussen for DMM)

STAGE-lokalet er festligt udstyret med nautiske redskaber og andre minder om skoleskibene GEORG STAGE, og på væggene er opsat gruppefotos af så godt som alle elevholdene, der har sejlet med skibene.

Takket være det fine forårsvejr og den gode rundvisning, tror jeg, at alle deltagerne fik en

Hovedvagten på Holmen blev bygget i 1744-45 af Philip de Lange og kaldes i daglig tale for Under Kronen. Oprindeligt havde bygningen en flagstang op gennem kronen, hvilket var et af kravene sammen med, at der skulle være et ur på bygningen. I dag er bygningen i brug som undervisnings- og mødelokaler.

(Foto J. Marcussen for H&S)

The Main Watch on Holmen was built in 1744-45 by Philip de Lange and is known in common speech as Under Kronen (Under the Crown). Originally the building had a flagpole going up through the crown, which was one of the requirements for the building, together with the requirement that there had to be a clock on the building. Today it is used as teaching and meeting premises.

(Photo J. Marcussen for DMM)

udbytterig lørdag. Ekskursionen var arrangeret og perfekt gennemført af museets sekretær Lone K. Kristiansen og direktør Jørgen Selmer.

*Jørgen Marcussen
Den 5. maj 2009.*

Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner – medlemskab og tilskud

Medlemskab

Medlemmerne støtter Selskabet, hvis formål er at virke for forøgelse og forbedring af Handels- og Søfartsmuseet og dets samlinger. Indmeldelser modtages på Venneselskabets direkte telefon på museet: 4928 0206.

Selskabets bankkonto er Danske Bank reg. nr. 3163 konto 3163 111306.

Kontingent

Kontingentet er kr. 250,00 årligt for enkeltmedlemskab og kr. 1.700,00 for firmaer og institutioner.

Medlemsrettigheder

Personligt medlemskab giver gratis adgang til Handels- og Søfartsmuseets samlinger samt til Vikingeskibsmuseet i Roskilde for én person. Firmamedlemskabet giver adgang for fem personer.

Selskabet yder gratis sine medlemmer et eksemplar af Museets årbog, hvis bogladepris overstiger medlemskontingentet. Firmamedlemskaber tildeles fem årbøger.

Støtte til årbogens produktion

Fra forskellige personer, institutioner og firmaers side er der vist stor forståelse for mu-

seets kulturhistoriske opgaver ved køb af eller tilskud til årbogen. Selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner udtrykker herved deres hjertelige tak for de ydede midler til årbogens produktion.

Manuskripter til årbogen

Redaktionen til Handels- og Søfartsmuseets årbog modtager gerne manuskripter på maritime artikler til bedømmelse for optagelse i årbogen. Fristen for modtagelse af artikler er den 1. april. Redaktionssekretæren giver gerne yderligere oplysninger om manuskripterne udfærdigelse.

Årbogen udkommer normalt omkring 1. december hvert år og har i øjeblikket et oplag på 1.200 eksemplarer

Museet

Museets administration er åben mandag til torsdag 0900-1500 og fredag 0900-1200.

Telefon 4921 0685.

E-mailadressen til Venneselskabet er:
venner@maritime-museum.dk

Venneselskabets hjemmeside findes på:
www.maritime-museum.dk

NYE MEDLEMMER I VENNESELSKABET 2008-2009

Alrune, Flemming
Andersen, Kenn; Helsingør Dagblad
Bach, Hans
Bennick, Jørgen
Erichsen, Carl
Hansen, Jens Frimann
Jensen, Jens Aage
Jensen, Kirsten
Jørss, Poul
Koch, Aase Elisabeth
Lagoni, Villy
Larsen, Charlotte Julie Lund
Nielsen, Arne
Nilsen, Terje
Olesen, Frede
Sabinsky, Steen
Willadsen, Jonas

Askeby
Helsingør
Måslet
Marstal
Nivå
Ålsgårde
Helsingør
Helsingør
Hasle
Korsør
Vejle
Nykøbing F
Fredensborg
Stavanger
Frederikshavn
Helsingør
Gilleleje

Museumsbutikken

Museet har mange bøger, plakater m.m. om maritime emner til salg, og efterfølgende er vist et udvalg af titlerne. Det komplette bogudvalg findes på museets hjemmeside på: www.maritime-museum.dk

Museets salgsartikler kan købes enten ved direkte henvendelse i museets administrationsbygning eller per telefon 4928 0206 til Heidi Petersen. Varerne kan også bestilles per mail til hp@maritime-museum.dk eller via internet på

www.maritime-museum.dk/shopping/default.asp

Salgsbetingelser

Alle priser er inklusive moms og eksklusive forsendelsesomkostninger. Ved køb over kr. 500 sendes fragtfrit.

Museets bankkonto er Reg.nr. 3163, kontonr. 3163 012103.

Containertrafik gennem 50 år

Kåre Lauring

Containerfartens historie fra dens begyndelse i 1920'erne til i dag. Gennemillustreret med skibstypens udvikling både nationalt og internationalt. Dansk og engelsk tekst parallelt i hele bogen.

100 sider, hæftet, H&S, 2007.

Kr. 148,-

At finde vej til søs

- fire indblik i renæssancens søfart

Benjamin Asmussen, Steen Schøn, Thorbjørn Thaarup og Jørgen Marcussen

Fortællingen om den mest kendte danske opdagelsesrejsende Jens Munk. Forskellige navigationsredskaber og -teknikker gennemgås, og ud fra søkort fortælles der om renæssancens verdenssyn.

47 sider, hæftet, H&S, 2006.

Kr. 29,-

Modernismens skibe

Benjamin Asmussen, Kåre Lauring, Thorbjørn Thaarup, Steen Schøn, Hans Jeppesen og Henriette Gavnholdt Jakobsen

Fem danske eksempler på modernisme i skibsbygningen. Læs om det første oceangående motorskib SELANDIA fra 1912, bornholmerbåden HAMMERSHUS fra 1936, køleskibet ARGENTINEAN REEFER fra 1941 og det store containerskib SELANDIA fra 1972. Til slut findes en billedkavalkade af DFDS' skibe fra 1937-70.

48 sider, hæftet, H&S, 2005.

Kr. 29,-

Fire epokers pirater – fra snekke til speedbåd

Redigeret af Thorbjørn Thaarup

Sørøvere, pirater, kapere og fribyttere – kært, og knap så kært, barn har mange navne. I dette hæfte præsenteres fire epoker og deres pirater. Vi møder dem bl.a. i middelalderen, under Englandskrigene og i dag. Vi ser dem på en baggrund af eventyr, fattigdom og søfartsnationers magtspil.

45 sider, hæftet, H&S, 2007.

Kr. 29,-

Hvor livligt på skibsbroen

– en fortælling om sundtoldtidens Helsingør

Redigeret af Lene Andersen og Benjamin Asmussen

I hæftet følger man kaptajn Bowie, en engelsk kaptajn fra Newcastle, rundt i Helsingør i 1832. Her fortælles om Sundtolden, Kronborg, provianteringen og Helsingørs værtshuse.

24 sider, hæftet, H&S, 2003.

Kr. 29,-

Danske bådtyper

Christian Nielsen

41 opmålinger af Christian Nielsen. I slutningen af 1930'erne satte Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg ind med en registrering af de ældre bådtyper, som man mente snart ville være forsvundet. Opgaven bestod af en opmåling og beskrivelse af karakteristiske typer udført på stedet og blev overladt til den unge bådebygger Christian Nielsen. Registreringen fulgte hver sommer en ny kyststrækning, der skulle gennemgås, og langsomt arbejdede han sig landet rundt over de næste 10-15 år. Forberedelsen af stoffet til udgivelse i bogform begyndte i 1968, og bogen blev udgivet i 1973. Da den gamle udgave har været udsolgt i mange år, besluttede man at genudgive den med enkelte nye illustrationer.

152 sider, indbundet, Høst og H&S, 1973 / 2005.

Kr. 298,-

Cd-rom med tegningerne fra Danske bådtyper

CD-rommen indeholder en komplet samling af de 80 opmålinger, som Christian Nielsen foretog sig over 10-15 år, med tilhørende beskrivelser.

Kr. 298,-

Københavns Havn 1840-1940

Kåre Lauring

En enestående billedkavalkade, der levende beretter om de livligste 100 år i Københavns Havns historie. Kåre Laurings tekst knytter de 150 detaljerige, stofflige billeder fra 1840 og frem til besættelsen sammen til en stemningsmættet fortælling, fra dengang havnen faktisk var en havn.

180 sider, indbundet, Gyldendal, 2006.

Kr. 299,-

Købmand, sømand og supercargo*Kåre Lauring og Kirsten Jappe*

Guide til den florissante handels København. Udvalgte københavnske huse fra 1700-tallet, hvor den blomstrende handel skabte formuer. Med historien om den enkelte ejendom og dens beboere. Parallel dansk og engelsk tekst omkring de klare og detaljerede farvefotos af over 35 bygninger i byen og dens omegn.

96 sider, indbundet, H&S, 1998.

Kr. 68,-

Sjak, mestre og skibsbyggeri**- arbejdsliv og dagligdag på B&W 1945-1996***Torkil Adersen og Niels Jul Nielsen*

Da B&W Skibsværft lukkede i 1996 var en epoke i dansk industrihistorie slut. I forbindelse med lukningen foretog etnologerne Torkil Adersen og Niels Jul Nielsen en nødregistrering. Det blev til en lang række interviews, feltoptegnelser, indsamlede genstande og fotos.

Bogen Sjak, mestre og skibsbyggeri er resultatet af dette arbejde, og fortæller om skibsbygning og arbejdsliv gennem ca. 50 år på en af landets mest markante arbejdspladser. Den fortæller om den mangfoldighed, der herskede på værftet i form af skibsbyggere, klejnsmede, elektrikere, maskinarbejdere og mange andre, og om hvordan arbejdet ændrede indhold i takt med at teknologien forandrede sig. Den viser, at det til trods for rationaliseringer og automatiseringer fortsat var muligt at skabe sig et frirum i det daglige arbejde.

124 sider, Arbejdermuseet, Handels- og Søfartsmuseet, Københavns Bymuseum m.fl., hæftet, 2005.

Kr. 150,-

Skibsbygmesteren E. C. Benzons og hans skibe*Asger Nørlund Christensen*

E.C. Benzons (1825 – 1912) var en visionær entreprenør og iværksætter, der inden for sit felt, skibsbyggeriet, viste hvorledes en moderne og videnskabelig tilgangsvinkel kunne forny et gammelt og traditionsbundet fag. Denne bog omhandler hans virke som skibsbygger og omtaler detaljeret hvert enkelt af hans skibe. Bogen er rigt illustreret med originale konstruktionstegninger, skibsmodeller og billeder af skibene i et usædvanligt smukt layout. Foruden en fyldig litteraturliste rummer bilagsdelen en samlet oversigt over E.C. Benzons skibe og en fortegnelse over hans bevarede tegningsmateriale, der befinder sig på Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg. 152 sider, indbundet, Falcon, H&S – Falsters Minder, 2005.

Kr. 98,-

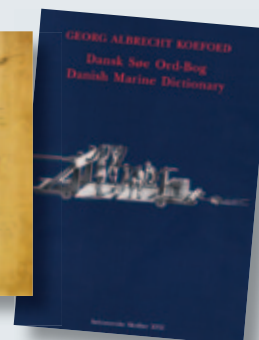
Dansk Søe Ord-Bog – Danish Marine Dictionary*Georg Albrecht Koefoed*

Indledning ved Anders Monrad Møller. Redigering og udgivelse Merete og Jørgen Marcussen. Danmarks tidligste maritime ordbog med fyldig historisk indledning. Værkets grundmateriale er et manuskript af G. A. Koefoed på museet. Opslagsordene er bragt med definitioner og engelsk og fransk oversættelse. 24 plancher med tegninger. Engelsk og moderne dansk indeks.

En meget nyttig bog, der bidrager til forståelsen af de ældre tiders sømandskab.

LXVI + 301 sider, illustreret, indbundet, H&S og Weilbach, 1993.

Kr. 58,-

Navigationens historie I

Søren Thirslund

Bind I dækker fra oldtiden til 1530 og fortæller om instrumenter og metoder anvendt i navigationen i Middelhavets antikke trafik, kompassets fremkomst, de første søkort og de astronomiske muligheder datidens søfolk havde med instrumenter som kvadrant jacobsstav og astrolabium.

72 sider, hæftet, H&S, 1987.

Kr. 95,-

Navigationens historie II

Søren Thirslund

Bind II dækker perioden 1530 til 1850. Bogens afsnit er delt op i loddet, kompasset, søkortet, loggen, vinkel-målingsinstrumenter og tidsmåling. Udviklingen går nu frem til de navigationsmetoder, der blev anvendt stort set uændret, indtil radioen og satellitterne holdt deres indtog.

79 sider, hæftet, H&S, 1988.

Kr. 105,-

Navigationens historie III

Søren Thirslund

Bind III dækker perioden 1850 til 1988 og fortæller om de ændringer, der skete, da elektriciteten vandt frem. Gyrokompasset, radioen og radiopejleren, loggen med elektrisk overførsel, tidssignaler og ure, radarens fremkomst efter anden verdenskrig, alle radionavigations-systemerne som decca, loran, omega, og endelig inerti- og satellitnavigation.

91 sider, hæftet, H&S, 1989.

Kr. 125,-

Handels- og Søfartsmuseets årbøger

– ældre årgange

Årbøgerne fra 1942 til 2005 med undtagelse af visse udsolgte årgange sælges fordelagtigt til kr. 20,- per bind. Se oversigt over indholdet via <http://www.maritime-museum.dk/videnscenter/aarbog.asp>

Handels- og Søfartsmuseets årbøger

– nyere årgange

Årbøgerne fra 2006 og 2007 sælges til kr. 200 per bind. Årbøgerne fra 2008 og 2009 sælges til kr. 295,- per bind. Se oversigt over indholdet via <http://www.maritime-museum.dk/videnscenter/aarbog.asp>

Jubilæumssnapsekaraffel

Karaffel med graveret logo for museet og årstallene 1915-2005. Holmegård glas, indhold 0,5 liter.

Kr. 50,-

Barken L'AVENIR – DVD

Barken L'AVENIR sejler i 1936 til Australien efter hvede – og vi følger med. Takket være fabrikant Svend Ahlstrand, der filmede under hele rejsen, har vi vidnesbyrd om det barske liv om bord. Vi følger søfolkene i deres arbejde og deres fritid og følger deres møde med havet og dets skabninger. S/H, 60 minutter
Kr. 99,-

Navigationens Historie – DVD

Nu kan man følge navigatør Søren Thirslund på DVD. Han tager os gennem århundredernes navigationsteknikker om bord på meget forskelligartede fartøjer. Fås både på dansk og engelsk, 44 minutter
Kr. 99,-

